

REKREATİF AMAÇLI BASKETBOL OYNAYAN GENÇLERİN DEĞER DEĞİŞİMLERİNE YÖNELİK ANNE-BABA GÖRÜŞLERİ

PARENTS' VIEWS ON VALUE CHANGES OF YOUTH PLAYING BASKETBALL FOR RECREATIONAL PURPOSES

Gönderilen Tarih: 20/04/2020
Kabul Edilen Tarih: 09/07/2020

Osman BARDAKÇI

Necmettin Erbakan Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Rekreasyon Yönetimi
Anabilim Dalı, Konya, Türkiye
Orcid: 0000-0002-6869-3603

Özer YILDIZ

Necmettin Erbakan Üniversitesi, Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi, Beden Eğitimi ve
Spor Bölümü, Konya, Türkiye
Orcid: 0000-0002-2470-5457

* Sorumlu Yazar: Özer YILDIZ, Necmettin Erbakan Üniversitesi, Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi, Beden Eğitimi ve Spor Bölümü, oyildiz@konya.edu.tr

** Bu çalışma 2019 yılı Haziran ayında Necmettin Erbakan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Rekreasyon Yönetimi Anabilim Dalında sunulan yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

Rekreatif Amaçlı Basketbol Oynayan Gençlerin Değer Değişimlerine Yönelik Anne-Baba Görüşleri

ÖZ

Bu araştırmanın amacı rekreatif amaçlı basketbol oynayan gençlerin değer değişimlerine yönelik anne baba görüşlerinin belirlenmesidir. Araştırmada nitel araştırma desenlerinden Kültür Analizi (Etnografi) yaklaşımı benimsenmiş ve nitel araştırmalarda en sık kullanılan görüşme yöntemi kullanılmıştır. Araştırma grubunu, amaçlı örnekleme yöntemine göre 2018-2019 eğitim öğretim yılında Konya il merkezinde bulunan çeşitli basketbol kulüplerinde oynayan 12-16 yaş gençlerin velileri (10 Anne, 13 Baba) oluşturmaktadır. Araştırmada veri toplama araçları olarak araştırma kapsamında araştırmacılar tarafından geliştirilen "Kişisel Bilgi Formu" ve yarı yapılandırılmış "Görüşme Formu" kullanılmıştır. Veriler, içerik analizi yöntemiyle değerlendirilmiştir. Araştırma sonucunda, rekreatif amaçlı basketbol oynayan gençlerde sorumluluk, yardımseverlik, özgüven, disiplin, paylaşma, düzenli olma, sportmenlik, başarı, saygı, liderlik, dayanışma, sağlık, boş zamanları değerlendirme, hedef koyma, empati, çaba, iş birliği, stres yönetimi, centilmenlik ve dürüstlük gibi değerlerin olumlu yönde değiştiği ve geliştiği belirlenmiştir.

Anahtar kelimeler: Rekreatif etkinlik, basketbol, genç, değer değişimi, anne-baba

Parents' Views on Value Changes of Youth Playing Basketball for Recreational Purposes

ABSTRACT

The aim of this study is to determine the parents' views on the changes in the value of youth who are playing basketball. In the study, the Culture Analysis (Ethnography) approach was adopted from qualitative research designs and the most commonly used interview method was used in qualitative research. According to purposive sampling method, the study group consists of the parents (10 mothers, 13 fathers) of 12-16 aged youth who play in various basketball clubs in the city center of Konya in 2018-2019 Academic Year. In the research, Personal Information Form and semi-structured Interview Form which were developed by the were used as data collection tools. Data were evaluated with content analysis method. At the end of the research, it was determined that values ,such as responsibility, helpfulness, self-confidence, discipline, sharing, regularity, sportsmanship, success, respect, leadership, solidarity, health, leisure time, goal setting, empathy, effort, cooperation, stress management, fairness, honesty, have changed and improved for youth who play basketball for recreational purposes in a positive way.

Key Words: Recreational activity, basketball, youth, value change, parents

GİRİŞ

Birey toplumun kültürel zenginliklerine bağlı olarak hem bireysel hem de sosyal gelişim ihtiyacı nedeniyle boş zamanlarında rekreatif amaçlı etkinliklere katılmaktadır. Rekreatif amaçlı bu etkinliklere bireyler katılırken, onlara katılmak istedikleri etkinlikleri belirleme şansının verilmesi bireylerin yaratıcı güçlerinin ortaya çıkmasına yardımcı olmaktadır²².

Değerler, toplum tarafından kabul edilen ve öğrenilmesi gereken ortak kavramlar olup evrensel doğrular şeklinde tanımlanabilir³⁹. Bireyler toplumun değer yargılarını benimseyerek buldukları çevreye uyum sağlamakta, kendi ilke ve değer yargılarını oluşturmayı amaçlayarak toplumda nasıl davranılması gerektiğinin farkına varmaktadırlar. Toplumda iyi-kötü veya doğru-yanlış kavramları inançlar, tutumlar, alışkanlıklar, gelenek ve göreneklerle birlikte manevi değerlerin oluşmasına yardımcı olmaktadır. Bireyler çocuk yaştan itibaren içinde yaşadığı toplumun ahlak kurallarına göre iyi ve doğru sayılan davranışları yapmayı anne-baba ve yakın çevresiyle olan ilişkilerinden öğrenmektedir. Her toplumda geçerli olan sevgi, yardımlaşma, doğruluk, dürüstlük, insan severlik, acıma vb. duygular evrensel ahlak kuralları olarak bilinmektedir. Bu nedenle her bireyin kendi toplumunun kurallarına ve evrensel değerlere uygun bir şekilde yetiştirilmesi gerekmektedir⁹.

Serbest zaman gençlerin fiziksel, zihinsel ve ruhsal gelişimleri açısından çok önemli bir zaman dilimidir³¹. Özellikle açık alan aktivitelerine katılan gençlerde fiziksel, zihinsel ve ruhsal gelişimleri ile toplumsal davranışlarının olumlu yönde değiştiği, özgüvenlerinin arttığı bilinmektedir²⁷. Aslında sporun temel işlevleri arasında birlik ve beraberlik içerisinde olma, yardımlaşma, iş birliği, ortak bir amaç için bir araya gelme, başarı için gayret gösterme, yanlış davranışlarda özür dilemeyi öğrenme, sabır gösterme, hoşgörülü olma, saygı gösterme, takdir etme, teşekkür etme, cesaret, dostluk, temizlik gibi değerler vardır. Birey kendisinde var olan değerleri, spor yoluyla ortaya çıkartmakta, geliştirmekte ve hayatına yansıtılmaktadır. Bu bağlamda, sporun değerlerin öğretilmesi sürecinin önemli bir aracı olduğu göz ardı edilmemelidir³⁰.

Rekreatif amaçlı yapılan sportif etkinlikler yoluyla gençlerin evrensel değerler kazanmasına yardımcı olmanın, toplumda giderek yozlaşan değerleri yeniden kazandırmanın ve değer değişimlerine yol açmanın önemli olduğu düşünülmektedir. Çünkü sportif etkinlikler bireylere ve özellikle gençlere evrensel değerlerin kazandırılacağı ortamların başında gelmektedir. Bu nedenle sportif ortamlarda bulunan gençlerin ne tür bir değer değişimine uğradıklarının tespit edilmesi önemli olacaktır.

Bu araştırmanın amacı rekreatif amaçlı basketbol oynayan 12-16 yaş arası gençlerin değer değişimlerine yönelik anne-baba görüşlerinin belirlenmesidir.

MATERYAL VE METOT

Araştırmanın Modeli

Bu araştırma nitel bir çalışmadır. Nitel araştırma, varsayımlara ve bireyler veya grupların bir sosyal ya da insan sorununa, anlamlara değinen ve araştırma problemlerinin kontrol edilmesini içinde barındıran yorumlayıcı / kuramsal bakış açılarının kullanımı ile başlar. Bu problemi araştırmak için nitel araştırmacılar araştırmada, çalışmadaki insan ve yerlere duyarlı olan doğal ortamdaki veri

koleksiyonlarını, hem tümevarım hem de tümdengelimli bir şekilde örüntü ve temalar kuran, veri analizlerini içeren nitel bir yaklaşım kullanırlar⁷.

Araştırmada rekreatif amaçlı basketbol oynayan 12-16 yaş arasındaki gençlerin değer değişimlerine yönelik anne-baba görüşlerinde katılımcıların bir konu üzerinde ortak bir kültüre sahip olması ve bu kültürü paylaşımları dolayısıyla araştırmada nitel araştırma desenlerinden kültür analizi (Etnografi) yaklaşımı benimsenmiştir. Kültür analizi deseni, bireysel algı ve davranışın olduğu kadar toplumsal davranış, yapı, işleyiş, değerler, normlar gibi kültürel öğelerin tanımı ve analizi üzerine odaklanır⁴⁵.

Katılımcılar

Araştırma grubunu, 2018-2019 Eğitim Öğretim Yılında Konya il merkezinde bulunan çeşitli basketbol kulüplerinde oynayan 12-16 yaş gençlerin velileri (10 Anne, 13 Baba) oluşturmaktadır. Araştırmada nitel araştırmalarda en çok kullanılan amaçlı örnekleme yöntemi kullanılmıştır²⁸. Bu yöntemde, araştırma evrenini tüm özellikleri ile temsil edebileceği belirlenen ölçütlere göre örneklem seçilmekte⁴⁰, odaklanılan konu ile ilgili olarak örneklem önceden düşünülerek belirlenmektedir³⁵.

Verilerin Toplanması

Bu araştırmada veri toplama araçları olarak araştırma kapsamında araştırmacılar tarafından geliştirilen "Kişisel Bilgi Formu" ve yarı yapılandırılmış "Görüşme Formu" kullanılmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşmede, her soru esnek cümlelerden oluşur. Görüşmenin büyük bir kısmı keşfedilmesi gereken konuların açığa çıkarılması için sorular veya bir konu tarafından yönlendirilir²⁸. Nitel verileri toplamak amacıyla hazırlanan "Kişisel Bilgi Formu"nda 8 soru, yarı yapılandırılmış "Görüşme Formu"nda, 5 açık uçlu soru yer almıştır.

Araştırmanın geçerlik ve güvenilirliğini sağlamak amacıyla inandırıcılık, uzun süreli etkileşim, derinlik odaklı veri toplama, çeşitleme, uzman incelemesi, katılımcı teyidi, teyit edilebilirlik, aktarılabirlik, tutarlılık stratejilerinden yararlanılmıştır⁴⁵.

Verilerin güvenilirlik hesaplaması Miles ve Huberman (1994)'in aşağıdaki formülü yoluyla hesaplanmıştır⁴⁰.

$$\text{"Görüş birliği sağlanan tema / Görüş birliği + Görüş ayrılığı sağlanan tema x 100"}$$

Kodlamayı yapan araştırmacılar arasındaki uygunluğu test etmeye yönelik olan yukarıdaki formülün sonucunun % 70'ten daha yüksek olması beklenmektedir. Formülün uygulanması sonucunda, uzmanların önerdiği 89 koddan 82'si onaylanmış, kodlamaların uygunluğu konusunda $82/89 \times 100 = 92,1$ oranında görüş birliğine varılmıştır. Üzerinde görüş birliği sağlanamayan 7 kod, diğer uygun kodlarla birleştirilmiştir. Araştırma soruları, sorularla ve örnekleme alınan katılımcıların görüşleri ile sınırlandırılmıştır.

Verilerin Analizi

Veriler, içerik analizi yöntemiyle değerlendirilmiştir⁴⁵. İçerik analizinde, araştırmacılar iletişim ürünlerini incelerler. Genel olarak bunlar yazılı dokümanlar veya teknolojik sistemlerle kaydedilmiş iletişim verileridir. Daha geniş anlamda içerik analizi, metinlerden ya da diğer anlamlı içeriklerden kullanım bağlamlarına, tekrarlanabilir ve geçerli çıkarımlar yapmak için kullanılan bir araştırma yöntemidir²³.

BULGULAR

Araştırmanın bu bölümünde nitel verilerin analiz sonuçlarına dayalı bulgulara yer verilmiştir.

Tablo 1. Katılımcıların Demografik Özelliklerine Yönelik Sayısal Dağılımları

Takma İsimleri	Velinin Yakınlık Durumu	Velinin Yaşı	Velinin Öğrenim Durumu	Velinin Mesleği	Çocuğun Cinsiyeti	Çocuğun Yaşı	Çocuğun Basketbol Oynadığı Kulüp*	Basketbol Oynadığı Süre
Önder	Baba	45	Lise	İtfaiye Memuru	Erkek	16	SBSK	5 Yıl
Zeliha	Anne	38	Lisans	Öğretmen	Erkek	16	SBSK	8 Yıl
Emine	Anne	38	Lisans	Öğretmen	Erkek	12	KBSK	4 Yıl
Rıfat	Baba	46	Lisans	Öğretmen	Erkek	16	SBSK	9 Yıl
Mert	Baba	42	Lise	Yönetici	Erkek	14	SBSK	5 Yıl
Ercan	Baba	39	Lisans	Öğretmen	Erkek	13	DBK	4 Yıl
Haluk	Baba	44	Lisans	Esnaf	Erkek	16	DBSK	8 Yıl
Tuğrul	Baba	39	Lisans	Yönetici	Erkek	13	DBK	6 Yıl
Aslı	Anne	43	Lise	Ev Hanımı	Erkek	16	SBSK	8 Yıl
Poyraz	Baba	45	Lisans	Sağlık Memuru	Erkek	16	SBSK	9 Yıl
Şule	Anne	41	Doktora	Öğretim Üyesi	Erkek	12	ABSK	2 Yıl
Emir	Baba	49	Lisans	Öğretmen	Erkek	15	DEBK	5 Yıl
Vildan	Anne	38	Lisans	Öğretmen	Erkek	11	KBSK	2 Yıl
Veysel	Baba	43	Yüksek Lisans	Mühendis	Erkek	15	SBSK	8 Yıl
Aylin	Anne	46	Ortaokul	Ev Hanımı	Erkek	14	SBSK	6 Yıl
Lütfü	Baba	40	Ortaokul	Esnaf	Kadın	13	ABSK	5 Yıl
Enes	Baba	48	Lisans	Mühendis	Kadın	14	KBK	4 Yıl
Fatma	Anne	39	Lisans	Mimar	Kadın	12	ABSK	3 Yıl
Eylül	Anne	39	Lisans	Ev Hanımı	Kadın	14	ABSK	3 Yıl
Yusuf	Baba	41	Lisans	Sağlık Memuru	Kadın	13	ABSK	4 Yıl
Irmak	Anne	51	İlkokul	Ev Hanımı	Kadın	14	ABSK	6 Yıl
Lale	Anne	44	Ön Lisans	Serbest	Kadın	14	ABSK	5 Yıl
Demir	Baba	42	Ortaokul	Esnaf	Kadın	14	ABSK	3 Yıl

Selçuklu Basketbol Spor Kulübü (SBSK); Konya Basketbol Spor Kulübü (KBSK); Dilaşspor Basketbol Kulübü (DBK); Darüşşafaka Basketbol Spor Kulübü (DBSK); Alinteri Basketbol Spor Kulübü (ABSK); Demirspor Basketbol Kulübü (DEBK); Konyaspor Basketbol Kulübü (KBK)
Görüşmeler: 13-20 Şubat 2019 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir.

Tablo 1'e bakıldığında, velinin yakınlık durumu bakımından 13 katılımcının baba, 10 katılımcının ise anne olduğu; velinin yaşı bakımından katılımcıların 38-51 yaş aralığında olduğu; velinin öğrenim durumu bakımından katılımcıların en alt ilkökul en üst doktora mezunu olduğu; velinin mesleği bakımından katılımcıların öğretim üyesi, öğretmen, mühendis, sağlık memuru, itfaiye memuru, mimar, yönetici, esnaf, ev hanımı, hizmetli meslek gruplarından olduğu; cinsiyet bakımından çocukların 8'inin kadın, 15'inin erkek olduğu; yaş bakımından çocukların 11-16 yaş aralığında olduğu; basketbol oynanan kulüp bakımından çocukların Selçuklu Basketbol Spor, Alinteri Basketbol Spor, Dilaşspor Basketbol, Konya Basketbol Spor, Konyaspor Basketbol, Darüşşafaka Basketbol Spor, Demirspor Basketbol Kulüplerinde oynadığı; basketbol oynanan süre bakımından çocukların 2-9 yıl aralığında basketbol oynadığı görülmektedir.

Tablo 2. Katılımcıların Çocuklarını Basketbola Başlatma Amaçlarına İlişkin Görüşlerine Ait Bulgular

Temalar	Frekans (f)
Boş Zamanlarının İyi Değerlendirilmesi	8
Yeteneğinin Olması ve Keşfedilmesi	5
Fiziksel, Zihinsel ve Duygusal Gelişiminin Sağlanması	4
Sosyal İhtiyaçlarının Karşlanması	3
Teşvik Üzerine	3
Elit Bir Spor Olması	2
İlgi Duyduğum Bir Spor Olması	2
Çocuğumun İsteği	2
Kitle İletişim Araçlarından Uzak Tutmak	2
Eğlenip Hareketli Olmasını Sağlamak	2
Fiziksel Yapı	1
Enerjisini Doğru Bir Şekilde Kullanabilmesi	1
Deneyim Kazanması	1
Mücadele Ruhunu Öğrenmesi	1
İçine Kapanıklığını Gidermek	1
Tema Toplam: 15	Frekans (f) Toplam: 38

Tablo 2 incelendiğinde, katılımcıların çocuklarını basketbola başlatma amaçlarına ilişkin görüşlerinde aşağıdaki temalar ve görüşleri ifade ettikleri belirlenmiştir.

Boş Zamanlarının İyi Değerlendirilmesi (f: 8): "...Sadece boş zamanını iyi değerlendirmesi için basketbola başlattık..." (Yusuf)

Yeteneğinin Olması ve Keşfedilmesi (f: 5): "Oğlumun okulundaki seçmelerden sonra yeteneğinin keşfedilmesi üzerine basketbola başlattık..." (Mert)

Fiziksel, Zihinsel ve Duygusal Gelişiminin Sağlanması (f: 4): "Fiziksel ve zihinsel olarak gelişmesi için basketbola başlattım..." (Demir)

Sosyal İhtiyaçlarının Karşlanması (f: 3): "...Sosyal ihtiyaçlarının karşılanması amacıyla basketbola başlattım..." (Emine)

Teşvik Üzerine (f: 3): "Kızımı basketbola başlatma amacım sınıfındaki arkadaşlarının basketbola başlaması ve veli arkadaşlarla konuşmamız bizi teşvik etti..." (Eylül)

Bunun yanı sıra katılımcılar Elit Bir Spor Olması, İlgi Duyduğum Bir Spor Olması, Çocuğumun İsteği, Kitle İletişim Araçlarından Uzak Tutmak, Eğlenip Hareketli Olmasını Sağlamak, Fiziksel Yapı, Enerjisini Doğru Bir Şekilde Kullanabilmesi, Deneyim Kazanması, Mücadele Ruhunu Öğrenmesi, İçine Kapanıklığını Gidermek temalarını ifade etmişlerdir.

Tablo 3. Katılımcıların Çocuklarını Basketbola Başlattıktan Sonra Çocuklarının Günlük Hayatlarında Ne Tür Alışkanlıklar Kazandıklarına İlişkin Görüşlerine Ait Bulgular

Temalar	Frekans (f)
Düzenli ve Sağlıklı Beslenme	13
Kişisel Bakım ve Temizlik	11
Dinlenme	9
İşini Sorumluluk Alarak Yapma İsteği	8
Planlı Programlı Olma	6
Kılık Kıyafet Düzeni	5
Ders Çalışma	4
Kitle İletişim Araçlarını Yeteri Kadar Kullanma	4
Disiplin	4
Eksik Yönlerinde Farkındalık	3
Düzenli Yaşam	3
Kurallara Uyma	2
İletişim Becerisi	2
Motivasyonda Artış	1
Sorumluluk	1
Özgüven Artışı	1
Bir Değişiklik Yok Önceki Alışkanlıkları Devam Ediyor	1
Tema Toplam: 17	Frekans (f) Toplam: 78

Tablo 3 incelendiğinde, katılımcıların çocuklarını basketbola başlattıktan sonra çocuklarının günlük hayatlarında ne tür alışkanlıklar kazandıklarına ilişkin görüşlerinde aşağıdaki temalar ve görüşleri ifade ettikleri belirlenmiştir.

Düzenli ve Sağlıklı Beslenme (f: 13): “Kızımın spor hayatına başlamasıyla sağlıklı ve düzenli beslenme alışkanlığı kazandı...” (Lale)

Kişisel Bakım ve Temizlik (f: 11): “...Antrenmana gelirken havlumuzu, temiz kıyafetlerimizi ve suyumuzu hazırlıyoruz. Antrenmandan ve maçlardan sonra duş alıyoruz. Kişisel bakımımızı yapıyoruz. Çocuğumda bunları görmek gerçekten güzel...” (Eylül)

Dinlenme (f: 9): “...Dinlenme ihtiyacı hissediyor bu sayede erken uyuma alışkanlığı kazandı...” (Önder)

İşini Sorumluluk Alarak Yapma İsteği (f: 8): “...Günlük ihtiyaçlarını yardım almadan yapabilen bir birey oldu. Bu alışkanlıkları da basketbol sayesinde kazandı. Antrenörlerimiz bu alışkanlıkları baştan itibaren dile getirdi. Oğlum da bir görev ve sorumluluk olarak tüm söylenenleri yapmaya çalıştı.” (Aslı)

Planlı Programlı Olma (f: 6): “...Zamanı doğru kullanma ve planlama yapmayı öğrendi...” (Tuğrul)

Kılık Kıyafet Düzeni (f: 5): “Küçük yaşta kendi eşyalarını hazırlama ve düzeltme alışkanlığı kazandı...” (Veysel)

Ders Çalışma (f: 4): “...Okul saatine kadar ödevlerini bitirme alışkanlığı kazandı...” (Aylin)

Kitle İletişim Araçlarını Yeteri Kadar Kullanma (f: 4): “Basketbola başladıktan sonra çok güzel alışkanlıklar kazandı. Öncesinde boş vaktini telefonla ve tabletle geçiriyordu. Spora başladıktan sonra bu konuda hayatı biraz düzene girdi...” (Yusuf)

Disiplin (f: 4): "...Disiplini basketbol sayesinde öğrendik." (Lütfü)

Eksik Yönlerinde Farkındalık (f: 3): "...Basketbolda fiziksel yeterliliğin önemli olduğunu fark ettikten sonra beslenmesine dikkat etmesi, boyunun uzaması için daha erken yatmaya çalışması, ayrıca basketbola başlamadan önce sıklıkla tükettiği abur cuburları (cips, kola vb.) artık tüketmiyor olması eksik yönlerinin farkında olması bakımından öncelikli sayacağım alışkanlıklardandır..." (Şule)

Düzenli Yaşam (f: 3): "...Günlük hayatı düzene girdi düzenli bir yaşam sürüyor artık..." (Poyraz)

Bunun yanı sıra katılımcılar *Kurallara Uyma, İletişim Becerisi, Motivasyonda Artış, Sorumluluk, Özgüven Artışı, Bir Değişiklik Yok Önceki Alışkanlıkları Devam Ediyor* temalarını ifade etmişlerdir.

Tablo 4. Katılımcıların Çocuklarını Basketbola Başlattıktan Sonra Çocuklarının Kişiliğinde Nelerin Değiştiğine İlişkin Görüşlerine Ait Bulgular

Temalar	Frekans (f)
İletişim Kurma Becerisi ve Sosyalleşme	21
Liderlik	6
Kazanma ve Kaybetme Duygusu İle Mücadele	3
Rakibe Saygı	3
Disiplin	3
Çözüm Odaklı Düşünme	2
Özgüven	2
Takım Ruhunu	2
Sorumluluk Alma	1
İdol Alma	1
Hedef Belirleyip Başarıya Odaklanma	1
Zararlı Çevrelerden Uzak Durma	1
Öz Eleştirisi	1
Tema Toplam:	13
	Frekans (f) Toplam: 47

Tablo 4 incelendiğinde, katılımcıların çocuklarını basketbola başlattıktan sonra çocuklarının kişiliğinde nelerin değiştiğine ilişkin görüşlerinde aşağıdaki temalar ve görüşleri ifade ettikleri belirlenmiştir.

İletişim Kurma Becerisi ve Sosyalleşme (f: 21): "Kişiliğinde olumlu gelişmeler olduğunu söylemek mümkün. Şöyle ki girdiği ortamda kendisini çok rahat ifade edebiliyor... Doğruyu söylemek gerekirse bu durum ebeveynleri olarak çok hoşumuza gidiyor. Arkadaşları fikirlerine değer veriyor. Maçlar sebebiyle başka şehirlere gittikleri için her çeşit insanı tanıyıp, farklı kültürleri görmüş oluyorlar. Bu durum da kişiliklerinin renklenmesini sağlıyor ve sosyalleşiyorlar." (Zeliha)

Liderlik (f: 6): "Basketbolla birlikte liderlik özelliğini de belirgin bir şekilde göstermeye başladı..." (Emir)

Kazanma ve Kaybetme Duygusu İle Mücadele (f: 3): "...Kazanınca sevinmeyi ve mutluluğu öğrendi. Kaybedince üzüldü ancak bu hissin üstesinden gelmeyi öğrendi..." (Rifat)

Rakibe Saygı (f: 3): "...Karşısındaki insana kazansa da kaybetse de saygı göstermeyi öğrendi." (Mert)

Disiplin (f: 3): "...Disiplin duygusu oluştu." (Ercan)

Bunun yanı sıra katılımcılar Çözüm Odaklı Düşünme, Özgüven, Takım Ruhu, Sorumluluk Alma, İdol Alma, Hedef Belirleyip Başarıya Odaklanma, Zararlı Çevrelerden Uzak Durma, Öz Eleştiri temalarını ifade etmişlerdir.

Tablo 5. Katılımcıların Basketbolun Çocuklarının Akademik Başarısını Nasıl Etkilediğine İlişkin Görüşlerine Ait Bulgular

Temalar	Frekans (f)
Akademik Başarıyı Pozitif Yönde Etkiledi	16
Streste Azalma	8
Eğitim Hayatında Aksama	7
Boş Zamanları Verimli Şekilde Değerlendirme	6
Planlı ve Programlı Olma	2
Konsantrasyonda Artış	2
Disiplin İçinde Olma	2
Popüler Olma	1
Özgüven	1
Zararlı Alışkanlıklardan Kurtulmak İçin Spor Şart	1
Zamanı İyi Kullanma	1
Tema Toplam: 11	Frekans (f) Toplam: 47

Tablo 5 incelendiğinde, katılımcıların basketbolun çocuklarının akademik başarısını nasıl etkilediğine ilişkin görüşlerinde aşağıdaki temalar ve görüşleri ifade ettikleri belirlenmiştir.

Akademik Başarıyı Pozitif Yönde Etkiledi (f: 16): "Kesinlikle eğitim hayatına pozitif etkisi oldu ve okul başarısını artırdı." (Poyraz)

Streste Azalma (f: 8): "...Öncelikle stresle baş etmeyi öğrendi, heyecanını kontrol edebilmeyi ve stresli anlarda bile doğru karar verebilmeyi öğrenerek bunu sınavlarında da kullanabilir hale geldi..." (Şule)

Eğitim Hayatında Aksama (f: 7): "Akademik başarısında olumsuz bir gelişme yok ama sadece hafta içinde üç antrenman gününde bazen ödevini yetiştiremediği oluyor..." (Fatma)

Boş Zamanlarını Verimli Şekilde Değerlendirme (f: 6): "...Boş zamanımızı sporla yorularak ve eğlenerek geçirdiğimiz için okul hayatımız da rahat geçiyor." (Vildan)

Bunun yanı sıra katılımcılar Planlı ve Programlı Olma, Konsantrasyonda Artış, Disiplin İçinde, Popüler Olma, Özgüven, Zararlı Alışkanlıklardan Kurtulmak İçin Spor Şart, Zamanı İyi Kullanma temalarını ifade etmişlerdir.

Tablo 6. Katılımcıların Basketbol Sayesinde Çocuklarında Hangi Değerlerin Değişime Uğradığına İlişkin Görüşlerine Ait Bulgular

Temalar	Frekans (f)
Sorumluluk	20
Yardımsesverlik	15
Özgüven	13
Disiplin	11
Paylaşma	8
Çevre İle Etkileşim	6
Düzenli Olma	4
Faydalı İyi Bir Birey Olma	3
Sportmenlik	2
Başarı	2
Saygı	2
Liderlik	2
Dayanışma	2
Sağlık	1
Kendisi İle Barışıklık	1
Boş Zamanları Değerlendirme	1
Kazanma ve Kaybetme	1
Hedef Koyma	1
Takım Ruhu	1
Empati	1
Çaba	1
İş Birliği	1
Minnet Duyma	1
Stres Yönetimi	1
Centilmenlik	1
Dürüstlük	1
Tema Toplam: 26	Frekans (f) Toplam: 103

Tablo 6 incelendiğinde, katılımcıların basketbol sayesinde çocuklarında hangi değerlerin değişime uğradığına ilişkin görüşlerinde aşağıdaki temalar ve görüşleri ifade ettikleri belirlenmiştir.

Sorumluluk (f: 20): “Değerler konusunda öncelikle aile içinden başlayacak olursak, üzerine sorumluluk verildiğinde daha fazla önemsiyor ve bunu yapmak zorundayım diyor...” (Şule)

Yardımsesverlik (f: 15): “Basketbol takım oyunudur. Yardımlaşma çok önemlidir. Arkadaşlarıyla yardımlaşması normal hayatında da yardımsesver bir birey olmasını sağladı...” (Demir)

Özgüven (f: 13): “...Kendine olan özgüveni de arttı. Bu değerleri bir şekilde kazanacaktı ama basketbolla ve en güzel şekilde kazandığımız için mutluyuz.” (Yusuf)

Disiplin (f: 11): “Çok daha disiplinli bir birey haline geldi...” (Yusuf)

Paylaşma (f: 8): “...Tabii ki paylaşımcı olması basketbolun getirdiği güzel bir alışkanlık olsa gerek. Arkadaşlarıyla sahada suyu paylaşması, maç esnasında yardımlaşması güzel bir şey.” (Lale)

Çevre İle Etkileşim (f: 6): “Basketbol çocuğumun kişisel gelişimine katkı sağlamaya devam etmekte olup takım sporu olduğu için sürekli arkadaşlarıyla, rakipleriyle iletişim içerisinde. Bu davranışını dışarıdaki hayatında da göstermekte açıkçası bu da bizi çok mutlu ediyor...” (Veysel)

Düzenli Olma (f: 4): "...Genç yaşta her konuda düzenli ve bu sayede de düzenli bir hayata sahip olduğumu düşünüyorum amaçlarımızdan birisi de buydu zaten." (Lütfü)

Faydalı İyi Bir Birey Olma (f: 3): "Basketbol çocuğumu kötü alışkanlıklardan uzak tutarak faydalı, iyi bir birey olması gerektiğini aşıladi..." (Önder)

Bunun yanı sıra katılımcılar sportmenlik, başarı, saygı, liderlik, dayanışma, sağlık, kendisi ile barışıklık, boş zamanları değerlendirme, kazanma ve kaybetme, hedef koyma, takım ruhu, empati, çaba, iş birliği, minnet duyma, stres yönetimi, centilmenlik, dürüstlük temalarını ifade etmişlerdir.

TARTIŞMA

Tablo 2'deki sonuçlar, anne ve babaların çocuklarının evde boş zamanlarını genellikle günümüzün yaygın hastalıklarından biri olarak görülen televizyon, telefon, bilgisayar, tablet kullanımı ile geçirmelerini mümkün olduğunca en aza indirmek ve boş zamanlarını daha iyi değerlendirebilecekleri ortamları sağlamak istedikleri, çocuklarını basketbola yetenekli bireyler olarak gördükleri ve onların bu yeteneklerini daha ileriye götürebilmeleri için yardımcı olmaya çalıştıkları, basketbol yoluyla çocuklarının bedensel, bilişsel, sosyal, ruhsal açılardan gelişeceklerini ve bireylerde olması gereken insani vasıfları kazanacaklarını düşündükleri şeklinde yorumlanabilir. Ayrıca anne babaların çocuklarını insanın en temel ihtiyacı olan sosyalleşme özelliğini karşılayabilen bir birey olarak yetiştirmeye çalıştıkları, sporun içerisinde mücadele ederek başarıya ulaşabileceğini öğrenmelerini sağladıkları, gençlik enerjilerini doğru alanlara kanalize edebilmelerine ve hayattan zevk alarak eğlenmelerine yardımcı oldukları şeklinde açıklanabilir. Araştırma bulgularını destekler sonuçlar bulunmaktadır^{2,5,12,13,21,24}. Bu bulgular, ailenin çocuklarına spora katılım konusundaki desteğinin önemli olduğu şeklinde yorumlanabilir. Ayrıca bulunduğu çevrenin de herhangi bir spor branşı ile ilgilenmesinde önemli bir etken olduğu söylenebilir. Araştırma bulgularının aksine sonuçlar da tespit edilmiştir^{17,43,44}.

Tablo 3'teki sonuçlar, çocukların basketbol sayesinde pek çok alışkanlıklar kazandıklarını, çocukların hazır paketli yiyecekler, fastfood gibi zararlı yiyecek ve içeceklerden uzak durarak düzenli ve sağlıklı beslenme alışkanlığı edindiklerini, çocukların duş alma alışkanlığı, kıyafet temizliği ve düzenine dikkat ettikleri şeklinde yorumlanabilir. Ayrıca çocukların basketbol oyun kurallarına uyma ve disiplin ile birlikte hayatlarının her aşamasında sorumluluk alma duygularının geliştiği, basketbolun çocukların hayatlarına düzenli bir hayat kazandırdığı, planlı ve programlı yaşamayı öğrettiği de söylenebilir. Araştırma bulguları ile benzer sonuçlara ulaşılmıştır^{15,26,32,34}. Araştırma bulgularının aksine sonuçlar da tespit edilmiştir^{29,42}.

Tablo 4'teki sonuçlar, anne ve babaların çocuklarının bir takımın üyesi olduğu için arkadaş çevresinin genişlediği, iletişim kurma becerisi ve sosyalleşme gelişiminin olduğu, çocukların müsabakalarda kazanma ve kaybetme duygusunu kontrol edebilmeyi öğrendiği, bununla birlikte rakibe saygı göstermesi gerektiğini öğrenmiş oldukları şeklinde yorumlanabilir. Ayrıca anne babaların çocuklarının takım içerisinde kaptanlık yaparak ya da antrenman esnasında grup başlarında roller alarak liderlik özelliklerinin farkına varabildiğini, karşılaştığı problemleri çözmeye odaklı bir karakter kazandığını, birlikte hareket etme duygusunu öğrendiğini, sorumluluk duygusu içerisinde belirlenen amaçlara ulaşmak ve başarılı olmak için mücadele etme ruhu

kazandığını ve özgüveninin geliştiğini, başarılı olamama durumunda öz eleştiri yapabildiğini düşündükleri de söylenebilir. Araştırma bulgularını destekler sonuçlara ulaşılmıştır^{10,11,14,16,18,25}.

Tablo 5'teki sonuçlar, anne babaların basketbolun çocuklarının eğitimine olumlu katkılar sunduğunu, basketbolun çocuklarını mutlu ettiğini ve stresten uzak tuttuğunu bundan dolayı akademik başarılarının olumlu bir şekilde geliştiğini düşündükleri şeklinde açıklanabilir. Basketbolun çocuklarının akademik başarısını pozitif yönde etkilediğini düşünen anne babaların yanı sıra, çocuklarının eğitiminin aksadığını düşünen velilerin de olduğu görülmektedir. Oysa sporun ve basketbolun çocuklarının boş zamanlarını verimli bir şekilde değerlendirmesine yol açtığını, düzenli ve planlı bir yaşam tarzına kavuşturduğunu, zihinlerinin basketbol sayesinde boşalması ile konsantre olma durumlarının geliştiğini ve zamanı daha iyi kullandıklarını ifade eden anne babaların düşünceleri de sporun eğitimi aksattığı fikri ile örtüşmemektedir. Anne ve babaların çocuklarının eğitiminin olumsuz etkilendiğini düşünmeleri, çocuklarının henüz zamanı etkili ve verimli bir şekilde kullanma, düzenli ve planlı olma, disiplinli olma gibi değerleri özümseyemedikleri şeklinde yorumlanabilir. Araştırma bulguları ile benzer sonuçlara ulaşılmıştır^{6,20,37,41}.

Tablo 6'daki sonuçlar, çocukların basketbola başladıktan sonra sorumluluk sahibi oldukları, takım içerisindeki yardımlaşmanın onları hayatlarını yardımsever olmaya yönelttiği, çevre ile etkileşime girip paylaşım ve dayanışmanın önemini kavradıkları, kendine güvenen, disiplinli bireyler oldukları, müsabaka esnasında sportmenliği ve doğru-dürüst mücadeleyi öğrendikleri, stresle başa çıkma becerisi kazandıkları, bir amaç belirledikten sonra gayret etmeyi ve amaca ulaşacak yolları keşfetmeyi ve tüm bu mücadelenin sonucunda başarılı olmayı öğrendikleri, rakibe saygı duymayı önemsedikleri şeklinde yorumlanabilir. Araştırma bulgularını destekler sonuçlara ulaşılmıştır^{3,4,8,19,38,46}. Araştırma bulgularının aksine sonuçlar da tespit edilmiştir^{1,33,36}.

Sonuç olarak, rekreatif olarak oynanan basketbolun her zaman yapabileceğinin en iyisini yapma arzusu, dürüst olma, disiplinli olma, kararlı davranma, gerektiğinde sorumluluk alabilme, iletişim kurabilme, takımın bir üyesi olma bilinci, kazanma ve kaybetmenin doğru tanımı ve algılanması, kurallara uyma ve her zaman saygılı davranma gibi değerleri geliştirdiği tespit edilmiştir. Altyapılarda basketbol kulüplerinin maç kazanmaya ya da para kazanmaya yönelik ideallerinin yanında değerlere yönelik eğitimlerin yapılması, bundan sonra yapılacak araştırmalarda, gençlerin sporda ve basketbolda kişilik, karakter, ahlaki sistemlerine ilişkin çalışmaların yapılması önerilmektedir.

KAYNAKLAR

1. Abanoz EL, Soyer F. (2018). Sporun toplumsal değerler üzerindeki etkisi hakkında bir çalışma. *Journal of Human Sciences*. 15(1), 309-318.
2. Arslanoğlu C. (2010). Spor yapan ve spor yapmayan ortaöğretim öğrencilerinin sosyal beceri düzeylerinin karşılaştırılması Kars ili örneği. *Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü*. Ankara.
3. Bahadır Z., Certel Z., Yıldız Ö. (2013). Evaluation of life values of candidate teachers of physical education in terms of gender, class and playing sports. *World Applied Sciences Journal*. 23(3), 309-314.

4. Bozdemir O. (2017). Basketbol oynayan farklı eğitim kademelerindeki öğrencilerin spor ortamındaki empati becerileri ile fair play davranışları arasındaki ilişki. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Ankara.
5. Büküşoğlu N., Bayturan AF. (2005). Serbest zaman etkinliklerinin gençlerin psiko-sosyal durumlarına ilişkin algısı üzerindeki rolü. *Ege Tıp Dergisi.* 44(3), 173-177.
6. Canan F., Ataoğlu A. (2010). Anksiyete, depresyon ve problem çözme becerisi algısı üzerine düzenli sporun etkisi. *Anadolu Psikiyatri Dergisi.* 11, 38-43.
7. Creswell JW. (2013). Nitel araştırma yöntemleri. İçinde: Bütün M., Demir SB. (editör). Siyasal Kitabevi. Ankara.
8. Çelik A., Şahin M. (2013). Spor ve çocuk gelişimi. *The Journal of Academic Social Science Studies.* 6(1), 467-478.
9. Çınar A. (2013). Değerler felsefesi ve psikolojisi. Emin Yayınları. Bursa.
10. Dalkıran MA. (2014). Ortaokul öğrencilerinin spor branşlarına göre kişilik özelliklerinin incelenmesi Osmaniye örnekleme. Yüksek Lisans Tezi, Aksaray Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Aksaray.
11. Doğan İ. (2015). Beden eğitimi dersinin öğrenciye kazandırdığı değerlerin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Ankara.
12. Er G., Çamlıyer H., Çamlıyer H., Çobanoğlu G., Er N. (1999). Çocuk ve ergenlerde spor etkinliklerinin davranış ve sosyal gelişim üzerine etkileri. *Celal Bayar Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi.* 3(3), 34-35.
13. Gezen K., Ekin A. (2016). Sportif aktivitelerin ergenlik çağındaki öğrencilerin sosyalleşmesi üzerine etkisi, 3. Uluslararası Spor Bilimleri Turizm ve Rekreasyon Öğrenci Kongresi. 80, Gaziantep. Türkiye.
14. Göktepe M. (2008). Bayan futbolcuların sosyo-ekonomik durumları ve futbol branşına yönelme nedenleri. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Ankara.
15. Hacıoğlu M. (2017). Üniversite öğrencilerinin beden imgesi hoşnutluğu ve iletişim becerilerinin incelenmesi. *Gaziantep Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi.* 2(2), 6-9.
16. Hallal PC., Victora CG., Azevedo MR., Wells JCK. (2006). Adolescent physical activity and health. *Sports Medicine.* 36(12), 1019-1030.
17. Kahraman G., Çolak E., Bayazıt B., Yılmaz O. (2017). Lise öğrencilerinin rekreasyonel faaliyetlere katılmalarını etkileyen faktörlerin incelenmesi. *İstanbul Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi.* 7(1), 28-40.
18. Kaplan Y., Çetinkaya G. (2014). Spor yoluyla toplumsallaşma-yeniden toplumsallaşma süreci. *International Journal of Sport Culture and Science.* 2(Özel Sayı 2), 120-125.
19. Kara A., Pepe K., Eraslan M., Akkulak A. (2016). Takım ve bireysel spor yapan bireylerin centilmenlik davranışlarının incelenmesi, 3. Uluslararası Spor Bilimleri Turizm ve Rekreasyon Öğrenci Kongresi. 72, Gaziantep. Türkiye.
20. Kartal R., Dereceli Ç., Kartal A. (2016). Eskrim sporu yapan ve yapmayan 10-12 yaş arası çocukların dikkat düzeylerinin incelenmesi. *Sportif Bakış: Spor ve Eğitim Bilimleri Dergisi.* 3(2), 82-88.
21. Keskin V. (2006). Çocuklarını spora yönlendiren anne ve babaların beklentileri. Yüksek Lisans Tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü. Afyonkarahisar.

22. Kılbaş Köktaş Ş. (2004). *Rekreasyon ve boş zamanı değerlendirme.* Nobel Yayın Dağıtım. Ankara.
23. Krippendorff K. (2004). *Content analysis: an introduction to its methodology.* Second Edition. Sage Publications. Thousand Oaks, CA.
24. Kurtuluş A., Demirci N., Toptaş Demirci P. (2016). *Badminton sporcularının spora başlama nedenleri ve beklentileri, 3. Uluslararası Spor Bilimleri Turizm ve Rekreasyon Öğrenci Kongresi.* 70, Gaziantep. Türkiye.
25. Küçük V., Koç H. (2004). *Psiko-sosyal gelişim süreci içerisinde insan ve spor ilişkisi. Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi.* 10, 131-142.
26. Küpe E., Kaya M., Kalaycı MC., Eroğlu H. (2016). *Sporcularda beden memnuniyetinin özgüven düzeyine etkisi, 3. Uluslararası Spor Bilimleri Turizm ve Rekreasyon Öğrenci Kongresi.* 225, Gaziantep. Türkiye.
27. McAvoy L. (2001). *Outdoors for everyone: opportunities that include people with disabilities. Parks and Recreation.* 36(8), 24-36.
28. Merriam SB. (2018). *Nitel araştırma desen ve uygulama için bir rehber. İçinde: Turan S. (editör). Nobel Akademik Yayıncılık.* Ankara.
29. Mor A., İpekoğlu G., Arslanoğlu C. (2018). *Spor lisesi öğrencilerinin beslenme alışkanlıklarının incelenmesi Sinop ili örneği. Gaziantep Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi.* 3(3), 67-77.
30. Öztürk Kuter F., Kuter M. (2012). *Beden eğitimi ve spor yoluyla değerler eğitimi. Eğitim ve İnsani Bilimler Dergisi: Teori ve Uygulama.* 3(6), 75-94.
31. Passmore A., French D. (2001). *Development and administration of a measure to assess adolescents' participation. Adolescence.* 36(141), 67-75.
32. Pate RR., Trost SG., Levin S., Dowda M. (2000). *Sports participation and health-related behaviors among US youth. Archives of Pediatrics and Adolescent Medicine.* 154(9), 904-911.
33. Priest RF., Krause JV., Beach J. (1999). *Four-year changes in college athletes' ethical value choices in sports situations. Research Quarterly for Exercise and Sport.* 70(2), 170-178.
34. Pulur A., Cicioğlu İ. (2001). *Bayan basketbolcuların beslenme bilgisi ve alışkanlıkları. Atatürk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi.* 1(2), 44-47.
35. Punch KF. (2005). *Sosyal araştırmalara giriş. İçinde: Bayrak D., Arslan HB., Akyüz Z. (editör). Siyasal Kitabevi.* Ankara.
36. Rainer M., Dieffenbach K. (2008). *Winning vs. participation in youth sports: kids' values and their perception of their parents' attitudes. Journal of Youth Sports.* 4(1), 4-7.
37. Saygılı G., Atay E., Eraslan M., Hekim M. (2015). *Düzenli olarak spor yapan ve yapmayan öğrencilerin kişilik özellikleri ile akademik başarıları arasındaki ilişkinin incelenmesi. Kastamonu Eğitim Dergisi.* 23(1), 161-170.
38. Siekanska M. (2012). *Athletes' perception of parental support and its influence on sports accomplishments—a retrospective study. Human Movement.* 13(4), 380-387.
39. Tarhan N. (2018). *Değerler psikolojisi ve insan. Timaş Yayınları.* İstanbul.
40. Tavşancıl E., Aslan E. (2001). *İçerik analizi ve uygulama örnekleri. Epsilon Yayıncılık.* İstanbul.
41. Trudeau F., Shephard RJ. (2008). *Physical education, school physical activity, school sports and academic performance. International Journal of Behavioral Nutrition and Physical Activity.* 5, 10.

42. Turgut M. (2016). Bartın üniversitesi beden eğitimi ve spor yüksekokulu okuyan öğrencilerin beslenme bilgi ve alışkanlıklarının belirlenmesi, 3. Uluslararası Spor Bilimleri Turizm ve Rekreasyon Öğrenci Kongresi. 123, Gaziantep. Türkiye.
43. Uzun M., İmamoğlu O., Yamaner F., Deryahanoğlu G., Yamaner G. (2017). Rekreatif etkinliklere katılımı engelleyen faktörlerin incelenmesi: kız lisesi örneği. *Journal of Human Sciences. 14(1), 950-962.*
44. Yaşartürk F. (2013). Lise ve üniversite öğrencilerinin rekreatif eğilimlerinin belirlenmesi Bartın ili örneği. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü. Ankara.
45. Yıldırım A., Şimşek H. (2018). Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri. Seçkin Yayınları. Ankara.
46. Yıldız M. (2019). Perceived value of national wrestlers. *Turkish Journal of Sport and Exercise. 21(1), 58-66.*

